

ΓΝΩΜΗ

Οι προσπάθειες δημιουργίας επιστημονικών πάρκων τις δεκαετίες 1990 και 2000 δεν ωρίμασαν κυρίως λόγω αναιμικής οικονομικής υποστήριξης και περιορισμένης επιστημονικής και γεωγραφικής εμβέλειας

ΠΑΡΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

ΤΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΔΡΟΣΑΤΟΥ,
ΦΑΙΗΣ ΜΑΚΑΝΤΑΣΗ

Η Ελλάδα του 2021 βιώνει εκ νέου δημογραφική αποδυνάμωση και οικονομική αιμορραγία. Η Τράπεζα της Ελλάδας εκτιμά ότι την περίοδο 2008-2016, τουλάχιστον 427.000 άτομα – κυρίως νέοι χωρίς οικογένεια, υψηλού μορφωτικού επιπέδου – μετανάστευσαν εκτός Ελλάδας. Υπολογίζεται ότι οι χώρες που υποδέχθηκαν τη νέα γενιά ελλήνων μεταναστών, για τη μόρφωση των οποίων η ελληνική πολιτεία είχε επενδύσει €8 δισ., ωφελήθηκαν κατά €50 δισ. στο ΑΕΠ τους και κατά €12,9 δισ. στην απόδοση φόρων (Endeavor 2016). Οπως έδειξε έρευνα της διαNEOσις για την ελληνική διασπορά στο Ηνωμένο Βασίλειο, η μετανάστευση οφείλεται τόσο στην πρόσφατη οικονομική κρίση όσο και σε προϋπάρχοντα διαρθρωτικά προβλήματα (η αποκατάσταση της αξιοπιστίας του ελληνικού κράτους τέθηκε ως προϋπόθεση για τα 2/3 όσων εξεδίλωσαν διάθεση επιστροφής). Η προσέλκυση στελεχών υψηλού επιστημονικού βεληνικού που βρίσκονται στο εξωτερικό και η συγκράτηση του εγχώριου επιστημονικού δυναμικού είναι αντικείμενο προσπαθειών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, όπως το κέντρο τεχνητής νοημοσύνης και επιστήμης των δεδομένων «Αρχιμήδης», οι ερευνητικές υποτροφίες του ΕΛΙΔΕΚ, οι Γέφυρες Γνώσης και Συνεργασίας του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, το ReGeneration, το Reload Greece κ.ά. Η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας

αυτών των δράσεων μπορεί να επιτευχθεί με την ένταξή τους σε ένα εθνικό στρατηγικό σχέδιο, το οποίο θα έχει ως κεντρικό άξονα την ανάπτυξη παραγωγικών δομών υψηλής έντασης επιστημονικής γνώσης που θα ενισχύουν την επιστημονική έρευνα και θα δημιουργούν δυνατότητες επενδύσεων σε καινοτόμα προϊόντα και εφαρμογές. Οι δομές αυτές, γνωστές ως «Επιστημονικά Πάρκα», είναι μεγάλες γεωγραφικές εκτάσεις, εντός των οποίων παρέχονται κίνητρα εγκατάστασης πανεπιστημιακών εκπαιδευτικών και ερευνητικών υποδομών, δημοσίων και ιδιωτικών ερευνητικών κέντρων, μεγάλων βιομηχανιών και νεοφυών επιχειρήσεων συγκεκριμένου επιστημονικού προσανατολισμού.

Το παράδειγμα της Βόρειας Καρολίνας

Ενα επιτυχημένο παράδειγμα Επιστημονικού Πάρκου είναι αυτό της Πολιτείας της Βόρειας Καρολίνας των ΗΠΑ, η οποία έχει αντίστοιχο πληθυσμό με την Ελλάδα και δημιούργησε μία τέτοια δομή πριν από 60 χρόνια, όταν είχε πολύ αρνητικές οικονομικές επιδόσεις (προτελευταία ανάμεσα στις 50 Πολιτείες). Η δημιουργία γη 30.000 στρεμμάτων που διατέθηκε και περικλείεται εντός ενός νοητού τριγώνου, στις κορυφές του οποίου βρίσκονται τα 3 μεγαλύτερα πανεπιστήμια της Πολιτείας (Duke University, University of North Carolina, North Carolina State University), ονομάστηκε Τριγωνικό Πάρκο Ερευνας (Research Triangle Park).

Εκτός των 3 πανεπιστημίων που λειτουργούν ως φορείς παραγωγής νέας γνώσης, το Πάρκο διαθέτει ερευνητικές δομές και εταιρείες βιοτεχνολογίας και ηλεκτρονικής που εγκαταστάθηκαν εκεί με ειδικά φορολογικά και πολεοδομικά κίνητρα. Είναι αξιοσημείωτο ότι μέσα σε 60 χρόνια η ευρύτερη περιοχή του Πάρκου έχει γνωρίσει ραγδαία πληθυσμιακή και οικονομική ανάπτυξη με πληθυσμό 2 εκατομμυρίων ανθρώπων, 300 εταιρείες με 70.000 εργαζομένους και συνεισφορά κατά 20% στο ΑΕΠ ολόκληρης της Πολιτείας. Ανάλογες δομές λειτουργούν ήδη και σε άλλες χώρες αντιστοίχου μεγέθους με αυτό της Ελλάδας, όπως το Ισραήλ και η Ιρλανδία. Κοινός παρονομαστής όλων των επιτυχημένων παραδειγμάτων είναι η σύνδεση με πανεπιστήμια διεθνούς βεληνικού.

Μια πρόταση για την Ελλάδα

Η Ελλάδα έχει καθυστερήσει σημαντικά στην ανάπτυξη τόσο επιστημονικών πάρκων όσο και πανεπιστημίων που θα τα υποστηρίξουν με διεθνώς ανταγωνιστικές επιστημονικές ανακαλύψεις. Οι προσπάθειες δημιουργίας επιστημονικών πάρκων τις δεκαετίες 1990 και 2000 δεν ωρίμασαν κυρίως λόγω αναιμικής οικονομικής υποστήριξης και περιορισμένης επιστημονικής και γεωγραφικής εμβέλειας. Πρόσφατα έγιναν αντίστοιχες προσπάθειες, οι οποίες για να στεφθούν με επιτυχία χρειάζονται αξιολόγηση των διδαγμάτων του παρελθόντος, αντικειμενική χαρτογράφηση της σύγχρονης πανεπιστημιακής, ερευνητικής και οικονομικής γεωγραφίας και προσδιορισμό των επιστημονικών πεδίων, στα οποία η Ελλάδα διαθέτει εν δυνάμει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Ενα τέτοιο πεδίο είναι οι επιστήμες Υγείας που περιλαμβάνουν την Ιατρική και συναφή υποστηρικτικά επαγγέλματα, καθώς και τις Βιολογικές και Φαρμακευτικές Επιστήμες και τις Τεχνολογικές Επιστήμες που έχουν αναπτυχθεί σημαντικά προς αυτή την

κατεύθυνση. Η πρωτοπορία των ελλήνων επιστημόνων αυτού του τομέα επιβεβαιώθηκε σε μελέτη του Ινστιτούτου «ARISTEIA» των ΗΠΑ και του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδας-Deree που ανέδειξε 63 πρωτοπόρους Έλληνες επιστήμονες ιατρικής και βιοϊατρικής έρευνας της περιόδου 1821-2021 με ιστορική συνεισφορά στην κλινική πράξη, την έρευνα και τη φαρμακευτική βιομηχανία. Η πλειάδα σύγχρονων ελλήνων ιατρών και βιοεπιστημόνων που μεταναστεύουν ως και σήμερα (20.000 γιατροί και νοσηλευτές την περίοδο 2016-2019 χωρίς τους βιοεπιστήμονες, σύμφωνα με τους Ελληνικούς Ιατρικούς Συλλόγους και την Ένωση Νοσηλευτών) και διακρίνονται παγκοσμίως στην ακαδημία και τη βιομηχανία συνιστά την «κρίσιμη επιστημονική μάζα» που η χώρα μπορεί να αξιοποιήσει για την ανάπτυξη ενός ανταγωνιστικού «Πάρκου Επιστημών Υγείας και Βιοτεχνολογίας» που θα συνδεθεί με ανταγωνιστικά πανεπιστήμια. Το Πάρκο θα υπερβαίνει τα στενά τοπικά όρια μιας περιοχής και θα υλοποιηθεί με ενεργό συμμετοχή των φαρμακευτικών εταιρειών της Ελλάδας που έχουν σημαντική ερευνητική και εξαγωγική δραστηριότητα. Ενα τέτοιο Πάρκο θα γίνει η βάση συνέργειας πανεπιστημιακών οργανισμών, δομών έρευνας και παραγωγής φαρμάκων και ιατρικών εφαρμογών, μεγάλων νοσοκομείων και μονάδων ιατρικού τουρισμού. Ετσι, το Πάρκο θα συμβάλει στην καθετοποίηση της επιστημονικής παραγωγής από την εκπαίδευση και την επιστημονική ανακάλυψη μέχρι την παραγωγή του τελικού προϊόντος και την προώθησή του που θα προσελκύσει ξένες επενδύσεις. Οι δεκαετίες που απαιτούνται για την πλήρη ανάπτυξη ενός Πάρκου Επιστημών Υγείας και Βιοτεχνολογίας σε συνδυασμό με την ανάγκη αναβάθμισης των πανεπιστημίων και αξιοποίησης του εγχώριου επιστημονικού δυναμικού προϋποθέτουν μακρόπνοη εθνική συναίνεση και συναντίληψη σε πολιτικές εκπαίδευσης, έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και διάχυσης και απορρόφησης καινοτομιών μέσω δράσεων επιχειρηματικότητας. Εν τω μεταξύ, η επιτυχής υλοποίηση ενός τόσο σημαντικού εθνικού στόχου θα κεφαλαιοποιήσει για πρώτη φορά υπέρ της χώρας την επί δεκαετίες επένδυση της ελληνικής κοινωνίας στο αγαθό της δημόσιας δωρεάν εκπαίδευσης των νέων της, που μέχρι σήμερα αποδίδει οφέλη κυρίως σε οικονομίες χωρών του εξωτερικού.

Ο κ. Κωνσταντίνος Γ. Δροσάτος είναι καθηγητής Ιατρικής Σχολής, Πανεπ. Cincinnati & αντιπρόεδρος Ινστιτούτου ARISTEIA, ΗΠΑ.

Η κυρία Φαίη Μακαντάση είναι Διευθύντρια Ερευνών, διαNEOσις.

Η ανάπτυξη ενός Πάρκου Επιστημών Υγείας και Βιοτεχνολογίας προϋποθέτει μακρόπνοη εθνική συναίνεση και συναντίληψη σε πολιτικές εκπαίδευσης, έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και διάχυσης και απορρόφησης καινοτομιών μέσω δράσεων επιχειρηματικότητας